

*Данюк Вікторія Сергіївна,
студентка 1 курсу магістратури, педагогічного факультету,
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

*Науковий керівник:
Міськова Наталія Миколаївна,
к.п.н., доцент кафедри початкової та дошкільної освіти
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КРЕАТИВНОГО МИСЛЕННЯ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ НА УРОКАХ МАТЕМАТИКИ В УМОВАХ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Сьогодні в Україні створюється нова школа, де учень повноцінно живе, проектує своє майбутнє, свій шлях, враховуючи власні можливості, ставлячи перед собою завдання самовдосконалення, самовиховання, самоосвіти. При цьому особливого значення набуває креативність особистості, її здатність до творчого нестандартного мислення, вміння ефективно вирішувати складні проблеми власної життєдіяльності.

Проблема розвитку креативного мислення школярів є особливо актуальною у наш час. Адже саме зараз, як ніколи, нашій країні потрібні люди, здатні приймати нестандартні рішення, які вміють творчо мислити. На жаль, сучасна школа ще зберігає застарілий підхід до засвоєння знань. Доволі часто навчання зводиться в основному лише до запам'ятовування і відтворення дій, типових способів розв'язування завдань. Одноманітне, шаблонне повторення одних і тих же дій відвертає потяг до навчання. Діти позбавляються радості відкриття і поступово втрачають здатність до креативності [1].

Увага до цієї проблеми не послаблювалась у психолого-педагогічній науці протягом усього періоду її розвитку. Їй були присвячені дослідження видатних вітчизняних та зарубіжних психологів і педагогів, зокрема Л.С.Виготського, П.П.Блонського, Н.О.Менчинської, Г.О.Люблінської, М.М.Шардакова, Л.В.Занкова, В.В.Давидова, Г.С.Костюка і ін.

Одним із шляхів впровадження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти у роботу вчителя математики є впровадження інноваційних педагогічних технологій. Вони необхідні для формування креативного мислення і виховання творчої особистості, підготовленої до розв'язування складних питань в різних сферах діяльності.

Проблема розвитку креативності молодших школярів на уроках математики в НУШ останнім часом стала надзвичайно актуальною. Це обумовлено тим фактом, що в даний час освітній процес потребує такої організації, яка б забезпечила розвиток індивідуального та творчого підходу до кожного учня, сприяла би впровадженню різних інноваційних навчальних програм, реалізувала принципи гуманного підходу до дітей.

Під креативним мисленням розуміємо нестандартний спосіб мислення, за допомогою якого активізуються творчі здібності людини, здатність до продукування нових ідей та створення нових об'єктів, знаходження несподіваних способів вирішень проблем. Для розвитку креативного мислення використовують різні види творчо-розвивальних технологій: технологію проблемного навчання; розв'язування творчих завдань (ТВРЗ); проектну технологію; інтерактивного й ігрового навчання та ін. [2].

Математика як навчальний предмет надає широкі можливості для здійснення процесу формування креативності мислення учнів. Використання технології розв'язування творчих завдань (особливо нестандартних завдань підвищеного рівня складності) якнайповніше дає можливість педагогу вчити школярів міркувати, творити, шукати, узагальнювати, порівнювати. У такому аспекті уроки математики можна розглядати як різновид наукової творчості.

Творчі нестандартні завдання розвивають такі пізнавальні та творчі здібності, як уміння робити висновки, оперувати інформацією, аналізувати ситуації, передбачати наслідки; здатність винаходити нові оригінальні ідеї, знаходити кілька правильних відповідей та ін.

Нестандартною (творчою) називають задачу, алгоритм розв'язку якої наперед невідомий. Для розв'язування нестандартної задачі учень не має готової схеми дій, або задачу неможливо розв'язати відомими способами, до результату також неможливо перейти на основі прямого відтворення знань і операцій. Дати учням базу знань, що дозволить розв'язати будь-яку задачу творчого характеру - неможливо, бо творчі завдання якоюсь мірою неповторювані, а універсального методу, що дозволяє розв'язати будь-яку задачу немає. Навіть суворе дотримання всіх вказівок і слідування порадам вчителя не зможе творчий процес відшукування вирішень творчих завдань укласти в певні схеми [3].

Щоб сформулювати творчі здібності на уроках математики, дитині необхідно якнайбільше вражень про навколишній світ під час виконання різних видів діяльності, який їй подобається найбільше, а потім – в усіх притаманних учням видах діяльності (гра, малювання, конструювання, читання та розігрування сюжетів знайомих літературних творів, складання віршів, казок, робота з геометричним матеріалом, експериментування тощо). Формуючи в учнів інтерес до будь – якого з цих видів діяльності, вдається захопити дитину процесом творчості.

Серед шляхів розвитку творчих здібностей на уроках математики, пізнавальної активності, самостійності, самореалізації дітей підкреслюється необхідність використання в роботі з учнями початкових класів різноманітних завдань – навчальних, розвивальних, пізнавальних, інтелектуальних, нестандартних, творчих.

Для розвитку творчих здібностей використовують: 1. Метод гри.

Гра, як основна діяльність дитини в молодшому шкільному віці, є постійною її супутницею. Гра для дитини – перша можливість проявити себе, самовиразитись і самоствердитись.

В іграх діти не тільки відображають реальне життя, а й перебудовують його. За словами Виготського, «гра дитини – це творче переосмислення пережитих вражень, комбінування їх і побудова з них дійсності, яка відповідає запитам і інтересам самої дитини», тобто гра розглядається як творча діяльність.

2. Інтерактивні методи: «Займи позицію», «Прес», «Case – метод» організовую «ігри»: «Мікрофон», «Акваріум», «Карусель». Методи інтерактивного навчання дають змогу швидко активізувати пошуково - пізнавальну діяльність учнів, максимально розкривають їх таланти.

3. Елементи технології критичного мислення. Коли дитина приходить до школи відбувається процес її адаптації до тих видів і форм діяльності, в яких їй доведеться брати участь у дорослому житті. І цей процес відбувається за умови комунікативної діяльності. Тому для розвитку мовленнєвих умінь, розвитку творчого мислення використовую такі завдання:

Використання системи розв'язування творчих завдань на уроках математики якнайкраще розвиває в учнів креативне мислення, інтерес до навчання, предмету. Треба лише вдало добирати математичні завдання, щоб вони викликали цікавість у школярів. Адже пробудити інтерес до математики, навчати школярів творчо мислити - це найголовніша мета, до якої прагне сучасний вчитель у зв'язку з завданням підвищення ефективності процесу навчання математики. Цьому сприяють: практичне ознайомлення школярів з нестандартним підходом до розв'язання творчих завдань; вправлення в пошуках оригінальних рішень; багатогранна творча діяльність школярів, яка спрямована на формування навичок пошукової праці. Для вирішення цих завдань використовуємо також різноманітні творчі вправи, запитання, цікаві задачі, логічні вправи, задачі-головоломки, задачі-жарти, дидактичні ігри, загадки, ребуси та інші завдання.

Отже, для розвитку креативного мислення учнів у процесі вивчення математики в НУШ, доцільно використовувати творчо-розвивальні завдання: творчі завдання, винахідницькі задачі, що передбачають нестандартний підхід до їх розв'язування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антонова О.Є. Сутність поняття креативності: проблеми та пошуки. Теоретичні і прикладні аспекти розвитку креативної освіти у вищій школі. Житомир : Видавництво ім. І. Франка, 2012. С.14–41.

2. Кучай Т.П. Розвиток креативного мислення молодших школярів. Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. Серія : Педагогіка, психологія, філософія. 2017. С. 154-158.

3. Юрченко А. О. Розвиток креативності учнів початкової школи. Київський науково-педагогічний вісник. 2020. № 21. С. 135-139.